

Sygn. akt I C 388/17 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2017 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Rejonowego Sylwia Piasecka

Protokolant sekretarz sądowy Grażyna Pałubicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 września 2017 roku w Człuchowie

sprawy

z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w P.

przeciwko B. K.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego B. K. na rzecz powoda (...) Spółka Akcyjna w P. kwotę 661,88 zł (słownie: sześćset sześćdziesiąt jeden złotych osiemdziesiąt osiem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości 7 % od dnia 23 lutego 2017 roku do dnia zapłaty, a w razie zmiany ustawowych odsetek za opóźnienie – z tymi odsetkami,
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie,
3. znosi wzajemnie koszty procesu,
4. wyrokowi nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Pobrano opłatę kancelaryjną

w kwocie zł – w znakach

opłaty sądowej naklejonych

na wniosku.

Sygn. akt I C 388/17 upr.

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w P. wniósł do Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie przeciwko B. K. pozew o zapłatę kwoty 1.556,01 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów sądowych – do rozpoznania w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż dochodzona wierzytelność wynika z umowy pożyczki pieniężnej nr (...), której przedmiotem było udzielenie pożyczki oraz świadczenie usługi terenowej obsługi pożyczki w wysokości 1.584,85 złotych, na którą składała się kwota za usługę terenowej obsługi pożyczki w wysokości 175,00 złotych oraz oprocentowanie w wysokości 55,27 złotych. Podkreślił, że pozwany własnoręcznie podpisując umowę wyraził wolę skorzystania z obsługi pożyczki w domu i uiszczenia z tego tytułu opłaty za obsługę pożyczki w domu. Pierwsza rata pożyczki była wymagalna w terminie 7 dni od dnia wypłaty kwoty pożyczki. Łączne zobowiązanie pozwanego względem

powoda z tytułu zawartej umowy wynosiło 1.640,12 złotych. pozwany zobowiązany był do spłaty kwot określonych powyższą umową w 35 tygodniowych ratach, z których pierwsza rata wynosiła 46,88 złotych, a pozostałe 46,86 złotych. Powódka wypełniła spoczywające na niej zobowiązanie wynikające zarówno z umowy pożyczki pieniężnej, jak i umowy o świadczenie usługi obsługi pożyczki w domu. Termin wymagalności umowy upłynął dnia 13 sierpnia 2016 roku. Z powodu opóźnień w spłatach powódka naliczyła pozwanemu odsetki za opóźnienie w wysokości 150,89 złotych. Powódka podjęła czynności windykacyjne celem zwrotu pożyczki przez pozwanego, wzywając pozwanego do zapłaty, co wygenerowało dodatkowy koszt w wysokości 15,00 złotych. Do dnia wniesienia pozwu pozwany spłacił zobowiązanie w wysokości 250,00 złotych.

Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie, postanowieniem z dnia 28 marca 2017 roku, wydanym w sprawie VI Nc-e 332661/17, stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazał sprawę do tutejszego Sądu.

Pozwany B. K., prawidłowo wezwany na termin rozprawy i powiadomiony o skutkach niestawiennictwa, nie stawił się, nie zajął stanowiska w sprawie, jak również nie wniósł o przeprowadzenie rozprawy pod jego nieobecność.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 12 grudnia 2015 roku pozwany B. K. zawarła z powodem(...)Sp. z o.o. S.k. z siedzibą w P. działającą pod znakiem towarowym (...) umowę pożyczki pieniężnej nr (...) z opcją obsługi pożyczki w domu.

Na podstawie umowy pozwanemu przyznano pożyczkę w wysokości 800,00 złotych i zobowiązano go do spłaty łącznej kwoty 1.640,12 złotych. Spłatę zobowiązania rozłożono na 35 tygodniowych rat, z których pierwsza rata wynosił 46,88 złotych, a pozostałe 46,86 złotych każda.

Pozwany w dniu zawarcia umowy otrzymał kwotę 800,00 złotych.

bezsporne, nadto dowód: umowa pożyczki k. 17 – 18v.

Ustalona do spłaty kwota pożyczki obejmowała również opłatę przygotowawczą w wysokości 100,00 złotych, prowizję za udzielenie pożyczki w wysokości 96,88 złotych, opłatę za dostarczenie środków w wysokości 40,00 złotych, opłatę za brak poręczenia w wysokości 302,97 złotych, odsetki w wysokości 55,27 złotych, opłatę za usługę terenową w wysokości 175,00 złotych oraz opłatę za Pakiet Medyczny (...) w wysokości 70,00 złotych, która obejmowała koszt składki ubezpieczeniowej w wysokości 49,00 złotych i koszt czynności związanych z obsługą ubezpieczenia ponoszonych przez pożyczkodawcę w wysokości 21,00 złotych.

bezsporne, nadto dowód: umowa pożyczki k. 17 – 18v.

Pozwany – B. K. na poczet zobowiązania uiścił kwotę 250,00 złotych w dniu 19 grudnia 2015 roku.

bezsporne, nadto porównaj wydruk historii spłat k. 14 - 15v.

W związku z brakiem spłaty zobowiązania wynikającego z zawartej umowy pożyczki, powód pismem z dnia 25 listopada 2016 roku wystosował do pozwanego wypowiedzenie umowy pożyczki wzywając go jednocześnie do spłaty pozostałej kwoty zadłużenia.

bezsporne, nadto dowód: zwrotne potwierdzenie odbioru k. 19v, porównaj kserokopia pisma z dnia 25 listopada 2016 roku k. 19.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotowe powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

W niniejszej sprawie pozwany B. K. nie stawił się na posiedzeniu wyznaczonym na rozprawę, nie wypowiedziała się co do twierdzeń podnoszonych przez powoda w uzasadnieniu pozwu, jak również nie wniósł o przeprowadzenie rozprawy

pod jego nieobecność. Uzasadniało to zatem, stosownie do treści art. 339§2 kpc, uwzględnienie podstawy faktycznej powoda i w konsekwencji wydanie wyroku zaocznego. Podkreślić przy tym jednak należy, że wydanie wyroku zaocznego może nastąpić tylko wówczas, gdy Sąd rozpoznający sprawę, nie ma żadnych uzasadnionych wątpliwości co do prawdziwości twierdzeń powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie. Niezależnie bowiem od ustalenia podstawy faktycznej Sąd jest zawsze zobowiązany rozważyć, czy żądanie pozwu jest zasadne w świetle norm prawa materialnego. Negatywny natomiast wynik takiej analizy powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwa, gdyż w tym zakresie nie obowiązuje domniemanie z art. 339 § 2 kpc (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1972 roku, III CRN 30/72, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 1973, III CRN 59/73). Przepis art. 339 § 2 k.p.c. ustanawia bowiem domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda dotyczących okoliczności faktycznych w wypadku bezczynności pozwanego, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Domniemanie to dotyczy wyłącznie strony faktycznej wyroku i nie obowiązuje w zakresie prawa materialnego. Domniemanie to zastępuje jedynie postępowanie dowodowe. Podkreślić przy tym należy, że ten wyjątkowy przepis nie może być wykładany rozszerzająco (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 1972 r., III CRN 539/71, Legalis). Zatem sąd zawsze jest zobowiązany rozważyć, czy w świetle przepisów obowiązującego prawa materialnego, twierdzenia powoda uzasadniają uwzględnienie żądań pozwu, w zakresie tym bowiem nie obowiązuje domniemanie z art. 339 § 2 k.p.c., negatywny zaś wynik takich rozważań powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwo (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 07 czerwca 1972 r. III CRN 30/72, 31 marca 1999 r., I CKU 176/97, 06 czerwca 1997 r., I CKU 87/97, 15 marca 1996 r., I CRN 26/96, 15 września 1967 r., III CRN 175/67).

Treść przepisu art. 339 § 2 k.p.c. wskazuje, iż domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda nie obowiązuje, jeżeli budzą one uzasadnione wątpliwości lub zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Z brzmienia przepisu wynika, że chodzi tu o kwalifikowaną postać wątpliwości, a mianowicie muszą być one uzasadnione. Te uzasadnione wątpliwości mogą powstać np. gdy podane w pozwie okoliczności stają w sprzeczności z faktami powszechnie znanymi (art. 228 § 1 k.p.c.) lub faktami znanymi sądowi urzędowo (art. 228 § 2 k.p.c.) Uzasadnione wątpliwości mogą też powstać w wypadku, kiedy twierdzenia powoda zawarte w pozwie odnośnie do stanu faktycznego sprawy są ze sobą sprzeczne, nie zawierają pełnego stanu faktycznego pozwalającego na rozstrzygnięcie sprawy, wskazują na brak legitymacji procesowej powoda lub pozwanego itp. (por. komentarz do art. 339 k.p.c. pod redakcją Zieliński - system Legalis). Dlatego też w przypadku, gdy sąd poweźmie wątpliwości co do zgodności twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy, nie może wydać wyroku zaocznego, opierając się tylko na twierdzeniach powoda o okolicznościach faktycznych. Wówczas należy przeprowadzić postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia powstałych wątpliwości co do faktów bądź ustalenia, czy powód zmierza do obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1972r. III CRN 30/72, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 1973r. III CRN 59/73, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 1999r. I CKU 176/97, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 1996r. I CRN 26/96).

Z powyższych przyczyn obowiązkiem strony powodowej jest dołączenie do pozwu dowodów, które umożliwią Sądowi weryfikację twierdzeń pozwu pod kątem spełnienia przesłanek z art. 339 kpc. Brak jakichkolwiek dokumentów powoduje, że przytoczone okoliczności budzą wątpliwości co skutkuje oddaleniem powództwa - nawet przy biernej postawie strony pozwanej - gdyż nie jest możliwym przyjęcie za prawdziwych twierdzeń pozwu. Tym bardziej, że z treści art. 3 k.p.c. wynika obowiązek stron i ich pełnomocników do przedstawiania dowodów istotnych w sprawie.

W toku niniejszego procesu strona powodowa powinna udowodnić zarówno zasadność, jak i wysokość określonej wierzytelności. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi określone dla siebie skutki prawne, tym bardziej, że ciężar dowodu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów i spełnia przy tym dwie zasadnicze funkcje. Po pierwsze dynamizuje postępowanie dowodowe w systemie obowiązywania zasady sporności (kontradiktoryjności) w procesie, po drugie określa wynik merytoryczny sporu (sprawy) w sytuacji krytycznej, gdy strona nie udowodni faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (por. K. Piasecki, Kodeks cywilny. Księga pierwsza. Część ogólna. Komentarz, Zakamycze, 2003 r.). Oznacza to zatem, że Sąd tylko wyjątkowo winien ingerować w przebieg postępowania dowodowego dopuszczając dowody z urzędu, które to uprawnienie wynika z treści przepisu art. 232 k.p.c. Ponadto, zgodnie z przyjętą linią orzecznictwa,

obowiązek wskazania dowodów potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża przede wszystkim strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29), ponieważ Sąd został wyposażony jedynie w uprawnienie, a nie obowiązek, dopuszczenia dalszych jeszcze, nie wskazanych przez żadną ze stron, dowodów, kierując się przy tym własną oceną, czy zebrany w sprawie materiał jest - czy też nie jest - dostateczny do jej rozstrzygnięcia (art. 316 § 1 in principio k.p.c.). Dlatego też Sąd powinien korzystać z przewidzianego w art. 232 zd. 2 k.p.c. uprawnienia powściągliwie i z umiarem, pamiętając, że taka inicjatywa należy przede wszystkim do samych stron i że cały rozpoznawany spór jest ich sprawą, a nie sądu. Podkreślić również należy, że zasada kontradiktoryjności winna być całkowicie zachowana zwłaszcza wówczas, gdy strony korzystają z pomocy profesjonalnych pełnomocników.

Powód wywodził swoje roszczenia z wierzytelności powstałej w związku z niewywiązaniem się przez pozwanego zobowiązania wynikającego z zawartej w dniu 12 grudnia 2015 roku umowy pożyczki pieniężnej nr (...).

Okoliczności przytoczone przez powoda w pozwie były zasadniczo bezsporne. Kwestią nie budzącą w niniejszej sprawie wątpliwości był fakt, iż powoda i pozwaną łączyła umowa pożyczki.

Zgodnie z treścią art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem. W myśl natomiast art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2014 roku, poz. 1497 ze zm.) przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się między innymi umowę pożyczki.

Przy umowie pożyczki, głównymi świadczeniami stron są: po stronie pożyczkodawcy udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu, a ze strony pożyczkobiorcy, zwrot tych środków (tak zwany depozyt nieprawidłowy). Umowa pożyczki została przy tym ukształtowana w kodeksie cywilnym w taki sposób, że co do zasady może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie zapłata prowizji. Ustawodawca aby przeciwdziałać ocenianemu negatywnie w świetle zasad współzycia społecznego zjawisku lichwy oraz aby chronić interesy słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zazwyczaj są konsumenci, wprowadził przy tym do kodeksu cywilnego instytucję odsetek maksymalnych, których wysokość winna stanowić podstawowe odniesienie do oceny ekwiwalentności wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie. Stopa tych odsetek ustalana jest w odniesieniu do aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego i odzwierciedla bieżący układ stosunków gospodarczych, „cenę” pieniądza w obrocie międzybankowym i poziom inflacji, zapewnia więc pożyczkodawcom godziwy zysk. Z drugiej strony jej wprowadzenie nie pozwala podmiotom uprzywilejowanym, jakim zwykle w obrocie z konsumentami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej, niewykształconymi lub mającymi trudności intelektualne z rozeznaniem konsekwencji swojego działania, są pożyczkodawcy, na wykorzystywanie przymusowego położenia słabszej strony umowy. Odsetki, obok prowizji za udzielenie pożyczki, stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych. Trzeba też podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Te ostatnie powinny zostać przy tym określone w wysokości rzeczywiście ponoszonej przez pożyczkodawcę tak aby nie stawić ukrytego źródła zysku.

Z przedłożonej przez powoda umowy pożyczki zawartej w dniu 12 grudnia 2015 roku wynika, że pozwanemu wypłacono faktycznie kwotę 800,00 złotych. Zatem, w ocenie Sądu, to właśnie ta kwota jest rzeczywistą kwotą pożyczki albowiem taką ilość pieniędzy przeniesiono na własność pozwanego. Z istotą pożyczki sprzeczne jest

„przeniesienie” na rzecz biorącego pożyczkę sum pieniężnych, których w rzeczywistości nigdy on nie otrzymuje, a które automatycznie zostają zaliczone na poczet związanych z pożyczką kosztów i opłat lub umów dodatkowych. W wyniku tego pożyczkobiorca byłby bowiem zobowiązany do spłaty znacznego zobowiązania, nie otrzymując przy tym na własność żadnych środków pieniężnych. Taką konstrukcję umowy pożyczki należy więc uznać za sprzeczną z zasadą swobody umów wyrażoną w art. 353¹ k.c., zgodnie z którą strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W związku z powyższym, wątpliwości Sądu wzbudziły wskazane w umowie kwoty składające się na łączne zobowiązanie do spłaty w postaci opłaty za obsługę pożyczki w domu w wysokości 175,00 złotych, ponieważ strona pozwana nie wykazała w toku niniejszego procesu, w jaki sposób została ustalona wysokość tej opłaty, jak również ilości faktycznych wizyt w domu pozwanego. Ponadto z historii spłat jednoznacznie wynika, że pozwany uiszczył na poczet pożyczki wyłącznie kwotę 250,00 złotych i to jednorazowo w dniu 19 grudnia 2015 roku. Odnosząc się natomiast do opłaty przygotowawczej w wysokości 100,00 złotych oraz opłaty za dostarczenie środków w wysokości 40,00 złotych i brak poręczenia w wysokości 302,97 złotych, to również w tym zakresie pozwany nie przedstawił żadnych dowodów, które umożliwiłyby weryfikację sposobu i wysokości ustalenia tych kwot w odniesieniu do rzeczywiście wypłaconej sumy tytułem pożyczki. W szczególności sposób ustalenia wysokości tych opłat nie wynika z postanowień umowy. Jedynie w pkt 20 postanowień umowy znajduje się lakoniczny zapis, który stanowi, że pożyczkobiorca zobowiązany jest do ustanowienia zabezpieczenia spłaty łącznego zobowiązania do spłaty lub zapłaty opłaty za brak poręczenia, na zasadach określonych poniżej. Podkreślić przy tym jednak należy, że poniższe postanowienia umowy regulują jedynie kwestię ilości poręczycieli i ich miesięczny dochód.

Wątpliwości Sądu budzi również opłata za Pakiet Medyczny (...) w wysokości 70,00 złotych. Postanowienia umowy pożyczki w pkt 19 wskazują jedynie, że Pakiet Medyczny (...) jest dodatkowym świadczeniem polegającym na objęciu ochroną ubezpieczeniową zdarzeń dotyczących pożyczkobiorcy w ramach Grupowego Ubezpieczenia na Życie Klientów (...) sp. z o.o. sp.k. zawartej pomiędzy pożyczkodawcą a (...) S.A na podstawie szczególnych warunków (...) ((...)). Powód nie przedstawił jednak ani treści umowy ubezpieczenia, jak również treści (...). W konsekwencji Sąd nie miał możliwości zweryfikowania zasad i sposobu ustalenia wysokości tej dodatkowej opłaty, jak również czy faktycznie była podstaw do jej ustalenia w takiej wysokości w niniejszej umowie.

Biorąc zatem pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia dodatkowych opłat powstałych w związku z zawarciem umowy w łącznej wysokości 687,97 złotych (opłata przygotowawcza 100,00 zł, opłata za dostarczenie środków 40,00 zł, opłata za brak poręczenia 302,97 złotych, opłata za usługę terenowej obsługi pożyczki 175,00 zł i opłata za Pakiet Medyczny (...) 70,00 zł). Byłoby to sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, tym bardziej, że stanowią one około 42% łącznego zobowiązania do spłaty.

Zatem, skoro pozwany B. K. przed wniesieniem pozwu uiszczył na poczet zobowiązania kwotę 250,00 złotych, to na chwilę wniesienia pozwu nieuregulowane zobowiązanie pozwanego wynosiło kwotę 550,00 złotych. Sąd uwzględnił prowizję za udzielnie pożyczki w wysokości 98,88 złotych i koszty windykacyjne w wysokości 15,00 złotych, oddalając roszczenia w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu sąd orzekł na mocy art. 100 k.p.c., który stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione.

Wzajemne zniesienie jest usprawiedliwione przy zbliżonym zakresie wygrania sprawy i zbliżonych kosztach poniesionych przez te strony, jak również, gdy proporcja wygranej do przegranej części jest odwrotnie proporcjonalna do wyłożonych kosztów przez każdą ze stron.

W przedmiotowej sprawie niewątpliwym jest, że strona powodowa dochodziła niniejszym pozwem kwoty 1.556,01 złotych, natomiast jej roszczenie zostało uwzględnione jedynie w zakresie kwoty 661,88 złotych. Niewątpliwym

jest również, że pozwany nie poniósł żadnych kosztów procesu, natomiast koszty procesu po stronie powodowej obejmowały jedynie kwotę 30,00 złotych tytułem opłaty sądowej.

Dlatego też Sąd przyjął taką zasadę rozliczenia kosztów procesu.

W myśl art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. sąd z urzędu nadaje wyrokowi zaocznemu uwzględniającemu powództwo rygor natychmiastowej wykonalności.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, sąd nadał wydanemu wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.